

Мистецтво чистоті води

Днями виповнюється 85 років від дня заснування підприємства «Рівнеоблводоканал»

Стовідсотковий облік піднятої води, зменшення її втрат у мережах, зменшення споживання електроенергії – ось головні пріоритети роботи підприємства. Повага до споживача, шанобливе ставлення до нього, поліпшення традиційних методів роботи на всіх рівнях, урахування потреб споживачів – мета щоденної роботи колективу.

3 історії Рівненського водопроводу (1896–1970)

Серед багатьох галузей, які забезпечують життєдіяльність регіону, підвищують рівень життя людей, благоустрою населених пунктів і розвитку виробництва, водопостачання посідає значне й почесне місце, а його історія має дуже давні корені.

Перший в Україні водопровід збудовано в 40-і роки XIX століття в Одесі. А вже до 1890 року водопроводи мали шість українських міст: Київ, Харків, Херсон, Чернігів, Бахмут, Мелітополь. На Волині перший водопровід з'явився у 1898 році в губернському центрі Житомирі.

Яка ж ситуація з постачанням води була в Рівному наприкінці XIX століття? У передмісті «Воля» були розташовані три колодязі, звідки місцеве населення споживало воду. У 1895 і 1896 роках ці колодязі для полегшення викачування води обладнали насосами й іншим устаткуванням. Робота була проведена частково за рахунок міських коштів, частково з податків, які надходили від єврейського населення. У 1898 році для покриття цих витрат, а також на утримання колодязів (щорічно до 960 крб.) Міністерство внутрішніх справ дозволило міському управлінню стягувати з населення плату в розмірі 2 копійки за бочку на 60 відер і півкопійки – за напоювання однієї голови великої рогатої худоби чи коня. Прибуток становив 1000 крб. на рік.

Міська влада вирішила цей вид діяльності віддати в оренду на три роки мешканцю Рівного Зінгеру за щорічну оплату 2465 крб. Однак тут своє авторитетне слово сказав власник міста князь Станіслав Любомирський, який звернувся до губернського правління зі скаргою, суть якої полягала в тому, що саме князю належать міські колодязі, які він надав в оренду місту для безкоштовного користування, оскільки користуватися водою з р. Устя було заборонено. Він був проти того, щоб місто використовувало їх із комерційною метою для наповнення міського бюджету. І як це неодноразово було, губерньське правління погодилося з власником міста й заборонило здавати колодязі в оренду приватній особі.

Губерньське правління 20 серпня 1902 року, розглянувши скаргу Станіслава Любомирського, не дозволило місту збільшити плату за воду. Однак уже через рік, ще раз вивчивши питання власності на колодязі, дійшло висновку, що вони є спільною власністю мешканців міста, і рішення Рівненської міської Думи було затверджено. Рівненську парову водочаку, до речі першу на Волині, побудували у 1904 році.

Поки вирішувалися питання з колодязями, найважливішою проблемою для міста залишалося будівництво водопроводу. Все гостріше відчувалася така небезпека, яку приховували в собі захищені від пожеж дерев'яні будинки міста. Законом саме на міську владу покладався обов'язок будівництва та експлуатації відповідних систем, однак відсутність коштів тоді стала на заваді будівництва водопроводу.

У той же час дуже зацікавленим у будівництві міського водопроводу був власник міста Станіслав Любомир-

ський, який сподівався мати з цього постійний прибуток. Ще 1896 року він звернувся до Волинського губернського управління для отримання дозволу на спорудження в місті водопроводу. В документі зазначалося, що князь хоче прокласти в Рівному водопровід та провести електричний трамвай, «начинаючи от 287 версты перегона Антополь–Ровно до 299 версты перегона Ровно–Клевань, всего на протяжении 13 верст», що означало прокладання водопроводу на вул. Шосейній (сучасна Соборна) від військових казарм до в'язниці. Проте суперечка розтягнулася на довгі роки.

Взагалі вся дореволюційна історія водопостачання Рівного була наслідком протиріч, які існували між приватним власником нашого міста й міським управлінням, і це було однією з причин того, що до кінця 1920-х років будівництво водопроводу так і не було розпочато.

У 1914 р. Волинський губернський лікарняний інспектор після переві-

того, що поступово, з введенням нових метрів водопроводу, позбавлялися роботи, отримали ще й підвищену ціну за воду, що зводило їхній заробіток нанівець. Для будівництва водопроводу потрібні були значні кошти, яких у міста не було. Міська влада шукала кредити і в липні 1935 р. ухвалила підписання угоди на кредитування з Фондом праці. 5 серпня відбулося перше засідання комісії, яка уклала першочерговий план розбудови водопроводу: розбудова водопровідної мережі, будівництво стоків, забір води, насосна станція.

У 1936 р. до водопроводу були підключені вулиці довкола сучасних ринку, Рівненського гуманітарного університету, вулиці Лермонтова, а також частини сучасних вулиць Соборної, С. Петлюри, Сагайдачного, Шкільної. У жовтні цього ж року відкрили першу мийку для гужового та автомобільного транспорту. Час миття був обмежений. Для автотранспорту – 15 хвилин, для возів – 10.

ки санітарного стану населених місць краю писав у своєму звіті: «Водопостачання в м. Рівне дуже добре. Є артезіанський колодязь, крім того – п'ять простих колодязів з хорошою водою».

У Рівному тоді так і не проклали водопровід. Польська влада тільки 1928 р. впритул наблизилася до вирішення наболілого питання. На засіданні міської ради м. Рівне 20 вересня було прийнято рішення про затвердження угоди з відомим гідрографом професором Варшавської політехніки К. Помяновським на складання проекту міського водопроводу на суму 150 000 злотих.

Саме будівництво міського водоканалу розпочалося у 1929 році. Проект і необхідні експертизи обійшлися Рівному в 23 844 злотих. А вартість здійснення цього проекту, розрахованого на 150 тисяч мешканців, становила 3 950 000 злотих. У 1929–1930 роках відновили вже на той час існуючу водонапірну башту на вул. 3 Мая (у районі мосту на вул. Соборній) й уклали труби загальною протяжністю 933,9 метра.

Бюджетом на 1934–1935 рр. передбачалося з'єднання прокладених труб, на що місто брало позику в сумі 25 000 злотих. Заплановані роботи розпочато 15 травня 1934 року і завершено до 24 грудня. Після отримання дозволу від державної залізниці були з'єднані труби, які проходили під залізничною колією. На кінець 1934 року в Рівному загалом було прокладено 1148,5 погонного метра водопроводу з двома наземними та сімома підземними гідрантами, що дало можливість забезпечити водою 150 житлових будинків.

Як з'ясувалося, не всім до вподоби було це будівництво. До міської ради в 1933 році, після ухвалення нею рішення про підвищення оплати за воду для водовозів (з 1 гроша за відро до 2-х) і введення оплати за воду для пересичених мешканців від рівнян стали надходити скарги. Міські водоноси, які, крім

місто на той час забезпечувало декілька насосних станцій. Стара станція на вул. 3 Мая, 282 була обладнана одним великим насосом потужністю 10 л/сек. та одним меншим потужністю 2 л/сек. Крім того на станції був ще один резервний бензиновий агрегат потужністю 6 л/сек. Малий насос обслуговував район «Волю»; великий через забірник на водонапірній башті (висота забірника – 10 м) – центр міста. Із 23 травня 1937 р. більший насос подавав воду 18 годин на добу. Однак при збільшенні споживання води в Рівному гідростатичного тиску стало недостатньо. З 18 січня ця станція стала подавати воду тільки для бочковозів і одночасно була резервною для всього водопроводу. Додаткова станція при пожежній охороні подавала воду офіційним установам та початковій школі на Грабнику. В основному ж обслуговувала пожежну охорону.

Будівництво нової насосної станції на вул. Орліч Дереша (тепер вул. Ст. Бандери) розпочалося в жовтні 1936 р. Закінчено його 17 листопада 1937 р., коли спеціальна комісія прийняла машинне обладнання, виготовлене фірмою А. Кунза зі Львова. 18 листопада 1937 р. станція почала подавати воду по всьому місту.

Також міське підприємство водопроводу і каналізації провело водопровідно-каналізаційні роботи в 5 школах міста. Оскільки водопровід не забезпечував водою все місто, впродовж 1937–1938 бюджетного року було побудовано 3 колодязі, 2 з них – на околицях міста, де дуже відчувався брак води.

У цьому ж році було складено проект міської каналізації, який подано на затвердження міністерства внутрішніх справ. А розбудова існуючої каналізаційної мережі полягала у відводі дощових вод і усуненні відкритих труб. На баланс міста було прийнято канал довжиною 504 м, який належав фірмі

«Бергшльос» (найбільше підприємство міста того часу).

У 1937 році бюро міського підприємства водопроводів і каналізації переїхало до власного будинку на вул. Орліч Дереша. На підприємстві тоді працювали 9 осіб: керівник (Вацлап Гернічек), адміністрація, бухгалтерія, інспектори мережі й обслуговуючі наоси працівники.

Напередодні Другої світової війни мережа міського водопроводу становила 19 558,65 погонних метрів. Загальна кількість під'єднань становила 502 будівлі при кількості житлових будинків в місті понад 4400. Міське підприємство «Водопровід і каналізація» було серед сорока шести об'єктів промисловості й торгівлі міста, які 1939 року після встановлення радянської влади були націоналізовані. Керівником міського водопроводу відразу після націоналізації був Болеслав Манецький, а з серпня 1940 – Дмитро Сікорський.

Під час німецько-фашистської окупації міський водопровід практично не постраждав. Приміщення й обладнання водопровідної станції збереглися. Німці зняли й вивезли лише кільця від двох електромоторів. Один насос разом з електромотором залишилися неушкодженими.

Станом на 1949 рік у Рівному були дві насосні станції: одна основна – на вул. Чапаєва, 20, і одна резервна – на вул. Сталіна, 282 (нині вул. Соборна). Джерелом води для станцій були свердловини. На головній станції – дві, глибиною 11,6 м, на резервній – також дві. Якість води була хорошою і хлорування не потребувала. Потужність насосної станції в 1949 році збільшили встановленням ще одного насоса й електромотора. Через нестачу електроенергії в м. Рівне і слабку потужність міської електростанції воду населенню подавали з переборами. Розташовані вище західні райони міста отримували воду тільки з 6.30 до 8.30, з 13 до 15 та з 18 до 20 години. Оплата за воду нараховувалася і тим, хто користувався нею з вуличних колонок.

Крім свердловин, які належали міському водопроводу, були ще свердловини на пивзаводі, млинзаводі, у військовому містечку та 25 абіссинських колодязів. Протяжність головного каналізаційного колектора в Рівному становила 2,6 км, загальна протяжність вуличної мережі – 16,8 км.

Першу чергу водопроводу завершили у 1958 році. Однак існуючі свердловини були неспроможні дати 12 тис. кубометрів води, передбачених проектом, а лише до 9 тис. Це не забезпечувало потреб населення і місцевої промисловості, тому місто приступило до будівництва другої черги міського водопроводу.

Станом на 1970 рік в Рівному протяжність мережі вже становила 81,95 км. Воду піднімали з 26 підземних свердловин. Добова подача води в мережу становила 33000 кубометрів, річна – 11 924 523. Середня добова кількість спожитої однією людиною води становила 206 л. При кількості населення Рівного у 120000 осіб і загальній довжині вулиць у 245 км водою з водопроводу були забезпечені лише 33 відсотки населення.

Вода була і залишиться найважливішим засобом для існування людства. Сьогодні для забезпечення потреб сучасного міста водою необхідна величезна її кількість, яка вимірюється мільйонами кубічних метрів на добу. Подачу її нашому місту забезпечує велика команда працівників РОВКП «Рівнеоблводоканал», яка за вже давньою традицією щоденно турбується і несе відповідальність за якість води, а отже за рівень життя і здоров'я кожного з нас.

• Андрій Карауш, директор РОВКП ВКГ «Рівнеоблводоканал»

Такою є історія. Безумовно, кожна історія має своє продовження. Про нові етапи становлення Рівненського водоканалу читайте вже у наступному номері!